Pojęcia kluczowe: *dozór elektroniczny, zakład karny, prawo karne wykonawcze, kara pozbawienia wolności, system penitencjarny*

Sylwia Ryszkowska-Wasak

Wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego a ochrona bezpieczeństwa publicznego

Abstrakt

Przedmiotem niniejszego opracowania jest zagadnienie coraz powszechniej stosowanej w polskim prawie karnym wykonawczym instytucji dozoru elektronicznego. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców Polska należy do krajów europejskich o wysokim wskaźniku skazanych odbywających karę w systemie dozoru elektronicznego. Jak wynika z ostatnich badań przeprowadzonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego przynosi niewspółmierne korzyści systemowi penitencjarnemu. Ma to bezpośredni związek z redukcją zjawiska przeludnienia w polskich zakładach karnych. System jest korzystny jednocześnie dla skazanych, którzy odbywając karę w warunkach wolnościowych, mają możliwość utrzymywania więzi z rodziną i bliskimi. W artykule omówiono genezę instytucji, obowiązujące normy prawne, dane statystyczne oraz kierunek aktualnie procedowanych zmian legislacyjnych. Autor publikacji podejmuje próbę dokonania oceny wpływu omawianego systemu na obecny stan bezpieczeństwa w kraju. Dokonuje jednocześnie analizy ryzyka występowania przestępczości wśród osób skazanych odbywających karę w warunkach wolnościowych poza jednostką penitencjarną.

I. Znaczenie pojęcia systemu dozoru elektronicznego w polskim porządku prawnym

W świetle obowiązujących norm prawa karnego wykonawczego dozór elektroniczny stanowi jedną z form wykonywania kary pozbawienia wolności. Omawiana instytucja umożliwia kontrolę zachowania skazanego pozostającego poza zakładem karnym[1]. Obowiązujący system pozwala na monitorowanie zachowania skazanego

1 Art. 43b ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 911), dalej: k.k.w.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

w warunkach wolnościowych, zapewniając jednocześnie realizację celów kary poprzez nadzór i ograniczenie swobody poruszania się. Funkcja systemu dozoru elektronicznego pozwala na połączenie narzędzi resocjalizacyjnych z mechanizmami nadzoru penitencjarnego, co umożliwia skuteczne wykonywanie kary przy jednoczesnym zmniejszeniu konieczności fizycznego osadzenia skazanego w jednostce penitencjarnej.

Obecnie prowadzone są prace nad istotnymi zmianami legislacyjnymi ustawy – Kodeks karny wykonawczy, w zakresie rozszerzenia systemu wykonywania kary w warunkach dozoru elektronicznego. Według wstępnego projektu prognozowana nowelizacja ma wejść w życie w styczniu 2026 r. Powyższe skłania do pochylenia się i przeanalizowania zagadnienia, jakim jest stosowanie dozoru elektronicznego na etapie postępowania wykonawczego przez sądy w Polsce i jego wpływ na sferę bezpieczeństwa państwa oraz występującą w kraju przestępczość.

Dozór elektroniczny umożliwia monitorowanie postępowania skazanego w warunkach wolnościowych, obejmując trzy formy. Karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego wykonuje się jako dozór stacjonarny. Środki karne i zabezpieczające w systemie dozoru elektronicznego wykonuje się jako dozór zbliżeniowy bądź mobilny, również elektroniczną kontrolę miejsca pobytu skazanego orzeczoną w związku z przerwą w wykonywaniu kary pozbawienia wolności wykonuje się jako dozór mobilny[2]. Pierwszą z form jest forma stacjonarna, która polega na pozostawaniu przez skazanego w wyznaczonym miejscu i czasie. Kolejną jest forma mobilna, która pozwala na kontrolę aktualnego miejsca położenia skazanego. Natomiast forma zbliżeniowa w systemie dozoru elektronicznego zapewnia przestrzeganie przez skazanego minimalnej odległości od określonej osoby. Aby lepiej zrozumieć problematykę danego zagadnienia, na wstępie rozważań niezbędne pozostaje zatem ukazanie zasadniczego tła i zdefiniowanie, co kryje się pod pojęciem systemu dozoru elektronicznego.

Przez system dozoru należy pojmować całość metod postępowania i środków technicznych stosowanych w celu jego realizacji. Jest to forma odbywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności poza jednostką penitencjarną w miejscu zamieszkania osoby skazanej[3].

Na podstawie art. 43b § 3 k.k.w. ustawodawca dokonał podziału dozoru elektronicznego na trzy rodzaje: stacjonarny, zbliżeniowy oraz mobilny. Każdy z wyżej wskazanych rodzajów został zaprojektowany z myślą o realizacji określonych funkcji i może być stosowany w zależności od odrębnych, aczkolwiek potencjalnie współwystępujących przesłanek. Dozór stacjonarny stanowi formę kontroli wykonywania kary

2 Art.43c k.k.w.

3 K. Dąbkiewicz, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, LEX/el. 2020.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

ograniczenia wolności, orzeczonej w trybie określonym w art. 34 § 1a k.k.[4] Polega on na obowiązku przebywania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez Sąd miejscu, przy wykorzystaniu urządzenia systemu dozoru elektronicznego, jakim jest nadajnik potocznie zwany bransoletką[5]. Prawo do ubiegania się o odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego jest nieograniczonym prawem skazanego i stanowi jedno z uprawnień zagwarantowanych przez normy wykonawcze Kodeksu karnego. Osoba skazana ubiegająca się o wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego nie jest obciążona obowiązkiem uiszczenia jakiejkolwiek opłaty za złożenie wniosku o wykonywanie kary poza zakładem karnym ani za samo wykonywanie kary w tym systemie. Skazanego nie obowiązują również żadne opłaty z tytułu procedury obejmującej instalację nadajnika.

II. Ustawowe przesłanki i zasadsy wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego

Przesłanki udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ustawodawca zawarł wprost w art. 43la ustawy z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy. Sąd penitencjarny może zezwolić skazanemu na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeśli łącznie spełnione są następujące warunki: kara nie przekracza 1 roku i 6 miesięcy (lub do odbycia kary pozostało maksymalnie 6 miesięcy przy karze pozbawienia wolności w wymiarze do 3 lat) i skazany nie jest sprawcą w warunkach recydywy określonych w art. 64–65 k.k. Ponadto brak jest szczególnych przeszkód, które uniemożliwiałyby realizację celów kary w tym systemie. Dodatkowo skazany ma stałe miejsce pobytu, pełnoletni domownicy wyrazili zgodę na odbywanie kary w miejscu, w którym będą przebywać wspólnie ze skazanym, a nadto istnieją odpowiednie warunki techniczne do odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego[6].

Wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego może być stosowane również wobec skazanego, który nie rozpoczął jeszcze wykonywania orzeczonej kary w instytucji totalnej. Powyższe dotyczy skazanego, który daje gwarancję należytego odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego, który nie jest osobą zdemoralizowaną i wobec którego nie występują przesłanki przemawiające

4 K. Mamak, D. Zając, *Dozór elektroniczny w świetle nowelizacji prawa karnego*, „Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ" 2015/1, ISSN 1689-9601, https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/02e581fc-3ed9-4e76-b675-caf78f6cdea3/content, s. 130 (dostęp: 16.10.2025 r.).

5 K. Mamak, D. Zając, *Dozór elektroniczny w świetle nowelizacji prawa karnego*, „Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ" 2015/1, ISSN 1689-9601, https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/02e581fc-3ed9-4e76-b675-caf78f6cdea3/content,s.130 (dostęp: 16.10.2025 r.).

6 Art. 43la ustawy z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 911), dalej: k.k.w., https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-karny-wykonawczy-16798687/art-43-la (dostęp: 16.10.2025 r.).

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

za koniecznością umieszczenia skazanego w zakładzie karnym. Natomiast wobec skazanego, który odbywa już karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, sąd może zezwolić na wykonanie pozostałej części orzeczonej kary w systemie dozoru elektronicznego, o ile jego dotychczasowa postawa świadczy o pozytywnej prognozie kryminologicznej.

III. Zasady związane z odbywaniem kary w systemie dozoru elektronicznego

Jak wynika z regulacji prawa karnego wykonawczego, kryterium udzielenia zgody na odbycie kary w ramach dozoru elektronicznego przez skazanego jest zaistnienie szczególnych okoliczności uzasadniających zastosowanie tej instytucji. Uwzględniając powyższe, należy uznać, że „szczególne okoliczności", o których mowa w omawianej normie, obejmują zarówno te okoliczności odnoszące się do osoby skazanego – mające znaczenie dla jego prognozy kryminologicznej, takie jak jego postawa, cechy osobowości, sytuacja życiowa, warunki rodzinne i domowe czy położenie materialne, jak i te, które wiążą się z samym zdarzeniem stanowiącym podstawę skazania[7].

W celu rozstrzygnięcia, czy zgoda osoby, z którą skazany zamierza przebywać w jednym i tym samym miejscu zamieszkania w okresie odbywania kary, stanowi przesłankę konieczną do udzielenia zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego, należy ukonstytuować, że brak takiej zgody nie stanowi okoliczności uniemożliwiającej zastosowanie dozoru wobec skazanego. Jednakże powyższe obwarowane jest warunkiem – gdy wykonywanie kary w tym systemie nie powoduje nadmiernych utrudnień dla osoby wspólnie zamieszkującej ze skazanym, która odmówiła wyrażenia zgody. Sama ingerencja w prywatność określonej osoby musi mieć jedynie charakter marginalny[8]. Przy czym osobie, która nie wyraziła zgody na wykonywanie przez skazanego kary we wspólnym miejscu zamieszkania, przysługuje zażalenie na postanowienie Sądu zezwalające skazanemu na wykonywanie kary w tymże systemie pomimo braku zgody osoby wspólnie zajmującej pomieszczenie stanowiące miejsce zamieszkania.

Warto podkreślić, że powyższe regulacje stanowiące warunki udzielenia zezwolenia na wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego stosuje się odpowiednio także wobec skazanego, który ma do odbycia dwie lub więcej kar pozbawienia wolności niepodlegających łączeniu, wykonywanych kolejno, jeżeli ich łączny wymiar nie przekracza 1 roku i 6 miesięcy, bądź których suma kar jest niższa niż 3 lata, a do odbycia w zakładzie karnym pozostaje część tej kary w wymiarze

7 A. Łyżwa, *Dozór elektroniczny jako forma wykonywania kary pozbawienia wolności*, „Probacja" 2022/3, s. 103–130, ISSN 1689-6122, e-ISSN 2719-311X, www.probacja.com.,s.111 (dostęp: 16.10.2025 r.).

8 Art. 43la § 4 k.k.w.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

nie większym niż 6 miesięcy kary. Należy podkreślić, iż aby skorzystać z instytucji, żadna z wymierzonych skazanemu kar nie może zostać orzeczona za czyn popełniony w warunkach recydywy określonej w art. 64 § 2 lub art. 64a k.k.[9]

Wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego jest możliwe wyłącznie pod warunkiem spełnienia nie tylko wszystkich przesłanek ustawowych, ale i technicznych. Wspomniane wymogi techniczne dotyczą liczby i zasięgu dostępnych nadajników oraz rejestratorów, a także możliwości organizacyjnych związanych z obsługą urządzenia. W sytuacji, gdy warunki techniczne uniemożliwiają jednoczesne objęcie dozorem mobilnym wszystkich skazanych objętych dozorem, priorytet przy jego realizacji mają te dozory mobilne, które zostały ustanowione w charakterze środków zabezpieczających[10].

W przypadku, gdy skazany przebywa z innymi osobami pełnoletnimi, wykonywanie dozoru stacjonarnego wymaga wcześniejszej pisemnej zgody osób wspólnie przebywających ze skazanym. Przedmiotową zgodę składa się do sądu bądź komisji penitencjarnej. Udzielenie zgody wiąże się z umożliwieniem podmiotom dozorującym przeprowadzania wymaganych czynności kontrolnych. Na polecenie sędziego penitencjarnego lub na wniosek komisji penitencjarnej kurator sądowy ma obowiązek ustalić, czy skazany mieszka z innymi pełnoletnimi osobami, a w przypadku ich obecności gromadzi dane personalne tych osób.

Osoby, które wyraziły zgodę na wykonywanie kary przez skazanego w miejscu zamieszkania, są niezwłocznie informowane o warunkach wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego oraz o ewentualnych konsekwencjach wynikających z jej odbywania. Do obowiązków kuratora należy również zebranie ogólnego wywiadu rodzinnego oraz warunków socjalno-bytowych skazanego w zakresie niezbędnym do prawidłowego wykonania kary i niezwłocznego przekazania wszystkich zgromadzonych informacji do sądu lub komisji penitencjarnej. Wskazywane przesłanki zostały wprost określone przez ustawodawcę w art. 43h k.k.w.

Aktualnie obowiązującą regulacją, która dotyczy wprost procedury sprawowania nadzoru nad wykonywaniem kary w systemie dozoru elektronicznego, jest Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10.10.2016 r. – w sprawie sposobu i trybu sprawowania nadzoru nad wykonywaniem dozoru elektronicznego. Wniosek o zezwolenie na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazany może wnieść samodzielnie, jak i za pośrednictwem swojego obrońcy. Oprócz wyżej wymienionych podmiotów wniosek może złożyć również prokurator, sądowy kurator zawodowy, jak również dyrektor zakładu karnego. Przykładowo w latach 2011–2020 do instytucji penitencjarnych wpłynęło łącznie 322.515 wniosków skazanych w przedmiocie wykonania kary w systemie dozoru elektronicznego,

9 Art. 43la § 6 k.k.w.

10 Art. 43h § 2 k.k.w.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

łącznie 298.250 wniosków. 92% ze złożonej ogólnej liczby wniosków złożyli skazani wraz ze swoimi obrońcami, natomiast jedynie 7% zgłoszeń pochodziło od dyrektorów zakładów karnych[11].

Wniosek o udzielenie zgody na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego należy skierować do Sądu Okręgowego, Wydziału Penitencjarnego właściwego dla miejsca, w którym skazany przebywa, bowiem jak określa § 2 Rozporządzenia, nadzór nad wykonywaniem dozoru elektronicznego przez podmiot dozorujący sprawuje sędzia penitencjarny sądu okręgowego, w którego okręgu dozór jest wykonywany[12]. Wniosek o udzielenie zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego powinien być złożony na piśmie i zawierać uzasadnienie wskazujące okoliczności przewidziane w art. 43la § 1–4 k.k.w. Integralną częścią wniosku jest również pisemna zgoda pełnoletnich osób zamieszkujących wspólnie ze skazanym, dołączana zarówno w przypadku wniosku składanego osobiście przez skazanego, jak i przez jego obrońcę, zawodowego kuratora sądowego lub prokuratora[13]. W sytuacji, w której za zasadnością odbywania dalszej części kary przez skazanego w warunkach wolnościowych przemawia okoliczność podjęcia przez skazanego pracy, do wniosku konieczne jest złożenie odpowiednich dokumentów, tj. promesy zatrudnienia podpisanej przez przyszłego pracodawcę skazanego. Dołączona przez skazanego dokumentacja winna świadczyć o spełnieniu przez wnioskodawcę wszystkich przesłanek koniecznych do ubiegania się o możliwość wykonywania dalszej części kary w formie dozoru elektronicznego.

IV. Obowiązki skazanego w zakresie odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego

Podczas odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego na skazanego zostają nałożone ścisłe obowiązki, związane z przestrzeganiem procedur wykonywania kary. Przestrzeganie wszystkich procedur przez skazanego jest bezwzględnie obligatoryjne. Jednym z fundamentalnych obowiązków nałożonych na skazanego jest konieczność stawienia się w określonym przez sąd terminie i we wskazany sposób przed podmiotem dozorującym. Powyższe ma na celu potwierdzenie gotowości do zamontowania urządzeń monitorujących położenie skazanego. Wskazane zgłoszenie stanowi przejaw woli skazanego, która może zostać wyrażona w dowolnej, dopuszczonej przez prawo

11 G. Skrobotowicz, *Dozór elektroniczny jako forma wykonywania kary pozbawienia wolności*, https://efektywne-prawo.org.pl/wp-content/uploads/2021/12/Dozor-elektroniczny-jako-forma-wykonywania-kary-pozbawienia-wolnosci_dr-Grzegorz-A.-Skrobotowicz_e.pdf, s. 11 (dostęp: 20.10.2025 r.).

12 § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10.10.2016 r. w sprawie sposobu i trybu sprawowania nadzoru nad wykonywaniem dozoru elektronicznego (Dz.U. poz. 1700).

13 A. Gerecka-Żołyńska (w:) P. Górecki, P. Karlik, M. Laskowski, M. Smolak, M. Sygrela, M. Świergosz, P. Wiliński, M. Zamroczyńska, A. Gerecka-Żołyńska, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2023, art. 43(ld).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

formie w dwóch postaciach – ustnej bądź pisemnej. Zaniechanie tego obowiązku będzie wiązało się z tym, że podmiot dozorujący powiadomi o braku zgłoszenia się skazanego Sąd, jak i kuratora. W konsekwencji może to skutkować cofnięciem zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego[14]. Katalog dalszych obowiązków ciążących na skazanym, związanych z odbywaniem kary w systemie dozoru elektronicznego, ustawodawca uregulował w art. 43n § 1 i 2 k.k.w.

Skazany po objęciu dozorem elektronicznym ma obowiązek nieprzerwanie nosić nadajnik, właściwie dbać o powierzone urządzenie techniczne, chroniąc nadajnik przed uszkodzeniem, utratą lub zniszczeniem, a także zapewnić jego stałe zasilanie. Skazany zobowiązany jest do umożliwienia podmiotowi dozorującemu kontroli, naprawy lub wymiany powierzonego urządzenia. Dodatkowo na skazanym ciąży obowiązek udzielenia nieprzerwanego dostępu do pomieszczeń, w których skazany przebywa podczas odbywania kary. Skazany zobowiązany jest również do udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary oraz stawiania się na wezwania sądu, kuratora lub innych uprawnionych organów[15]. Niewywiązanie się przez skazanego z obowiązków określonych przez ustawodawcę w art. 43n § 1 i 2 k.k.w., poprzez m.in. uchylanie się od zgłoszenia podmiotowi dozorującemu gotowości do zainstalowania aparatury, a także uchylanie się od jej zainstalowania w terminie 24 godzin od ogłoszenia lub doręczenia postanowienia Sądu, bądź opuszczenie przez skazanego zakładu karnego, czy też naruszenie przez skazanego porządku prawnego, rozumianego w szczególności poprzez popełnienie przez skazanego innego przestępstwa, bądź uchylanie się od wykonania orzeczonych przez Sąd wymogów związanych z odbywaniem kary poza jednostką penietncjarną będzie wiązać się z obligatoryjnym uchyleniem skazanemu zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego przez Sąd[16].

V. Ocena efektywności systemu penitencjarnego w Polsce jako alternatywnej formy wykonywania kary pozbawienia wolności i zakres planowanych zmian legislacyjnych

W 2025 r. mija 16 lat od wprowadzenia systemu dozoru elektronicznego do polskiego porządku prawnego. Autorem koncepcji wprowadzenia systemu do polskiego porządku prawnego był dr Janusz Kochanowski, który przed laty zaprezentował swój pomysł ówczesnemu Ministrowi Sprawiedliwości, Lechowi Kaczyńskiemu[17]. Finalnie omawiana instytucja została implementowana do porządku prawnego 1.09.2009 r.

14 Art. 43m k.k.w.

15 Art. 43n § 1 i 2 k.k.w.

16 Art. 43n § 1 i 2 k.k.w.

17 https://www.sw.gov.pl/assets/31/74/75/7f43c0b5bc56ff50d716e20fe72fb982d0e3b2d4.pdf (dostęp: 17.10.2025 r.).

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

ustawą z dnia 7.09.2007 r. – o wykonywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego[18].

Obecnie statystyczna skuteczność i efektywność wykonywania kar w systemie dozoru elektronicznego przekracza 90%. Niepowodzenia w realizacji kar, środków karnych lub zabezpieczających w ramach systemu stanowią niewielki odsetek, jest to jedynie od 7% do 10% przypadków, co prowadzi do uchylenia orzeczeń sądowych[19]. We wrześniu 2024 r. w całej Polsce odbywało karę ogółem 6319 skazanych. Najwięcej pozytywnych wniosków rozpoznano w apelacji wrocławskiej – 3415 wniosków, zaś w samej apelacji lubelskiej pozytywnie rozpoznanych zostało 1838 wniosków. Według stanu na dzień 31.12.2024 r. w apelacjach na terenie całej Polski wykonano ogółem 1083 instalacji urządzeń.

Jak podkreśla Ministerstwo Sprawiedliwości, całkowity koszt związany z odbywaniem kary w systemie dozoru elektronicznego w przeliczeniu na jednego skazanego jest znacznie niższy w porównaniu do tradycyjnej formy odbywania kary w zakładzie karnym. W 2024 r. średni miesięczny koszt pobytu jednej osoby w jednostce penitencjarnej wynosił 6 466,66 zł. Miesięczny wydatek związany z odbywaniem kary w systemie dozoru elektronicznego określić można było w przedziale od 1 305 zł do 1 366 zł. Powyższe oznacza, że korzystanie z systemu dozoru elektronicznego jest dla państwa i jego budżetu aż pięciokrotnie tańsze niż utrzymanie jednej osoby osadzonej w warunkach izolacji penitencjarnej[20].

Biorąc pod uwagę obowiązujące dane opublikowane 12.06.2025 r. przez Ministerstwo Sprawiedliwości, należy stwierdzić, że w Polsce liczba skazanych objętych systemem dozoru elektronicznego systematycznie rośnie. Od wprowadzenia tego rozwiązania w 2009 r. z tej formy odbywania kary skorzystało już ponad 200 tysięcy osób, a według danych z czerwca 2025 r. w systemie tym odbywało karę 6 242 skazanych.

W związku z nadchodzącymi planowanymi zmianami legislacyjnymi i pracami nad nowelizacją Kodeksu karnego wykonawczego dotyczącą omawianego zagadnienia Ministerstwo Sprawiedliwości planuje dalsze rozszerzenie stosowania systemu dozoru elektronicznego poprzez zwiększenie katalogu osób uprawnionych do odbywania kary w warunkach wolnościowych. Po planowanej nowelizacji system dozoru elektronicznego obejmie skazanych na kary do 3 lat pozbawienia wolności, którym do końca kary pozostało nie więcej niż 1 rok i 6 miesięcy. Rozważana jest również możliwość

18 G. Skrobotowicz, *Dozór elektroniczny jako forma wykonywania kary pozbawienia wolności*, https://efektywne-prawo.org.pl/wp-content/uploads/2021/12/Dozor-elektroniczny-jako-forma-wykonywania-kary-pozbawienia-wolnosci_dr-Grzegorz-A.-Skrobotowicz_e.pdf, s. 4 (dostęp: 20.10.2025 r.).

19 https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/wiecej-skazanych-objetych-sde--co-zmieni-sie-w-2025-roku#:~:text=System%20Dozoru%20Elektronicznego%20obj%C4%85%C5%82%20%C5%82%C4%85cznie,dla%20coraz%20szerszej%20grupy%20os%C3%B3b (dostęp: 17.10.2025 r.).

20 https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/wiecej-skazanych-objetych-sde--co-zmieni-sie-w-2025-roku#:~:text=Projektowane%20zmiany%20legislacyjne%20w%202025%20roku&text=Przyj%C4%99cie%20nowych%20przepis%C3%B3w%20planowane%20jest,karnych%20oraz%20skuteczniejsz%C4%85%20resocjalizacj%C4%99%20skazanych (dostęp: 16.10.2025 r.).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

stosowania dozoru elektronicznego wobec osób tymczasowo aresztowanych, co mogłoby przyczynić się do zwalczenia zjawiska przeludnienia w zakładach karnych już na etapie postępowania przygotowawczego oraz umożliwić skazanym kontynuowanie życia zawodowego i rodzinnego poza murami jednostki penitencjarnej. Postulowane jest także wprowadzenie „biletów do więzienia", co oznacza, że skazani na kary do 1 roku i 6 miesięcy będą wzywani do stawienia się w areszcie w wyznaczonym terminie, zaś osoby takie nie będą natychmiast zatrzymywane przez organy ścigania, co ma miejsce obecnie[21].

VI. Wpływ wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego na występujące zjawisko przestępczości w kraju

Z danych zgromadzonych przez służby mundurowe wynika, że od 2015 r. poziom przestępczości w Polsce pozostaje stosunkowo stabilny. Choć wskaźnik przestępczości wykazuje niewielką zmienność, zarówno wzrosty, jak i spadki. Zaobserwowane wahania mają marginalny charakter. Aktualnie liczba popełnianych przestępstw utrzymuje się na znacznie niższym poziomie niż na przełomie XX i XXI wieku, a także w porównaniu do 2013 r., który – ze względu na systemowe zmiany rejestracji przestępstw – stanowił najbardziej adekwatny punkt odniesienia do analiz porównawczych[22]. Obecnie Polska jest jednym z bezpieczniejszych państw na tle innych państw europejskich. Również z badań przeprowadzanych na przestrzeni lat, a dotyczących postrzegania przez obywateli zagrożenia i poziomu bezpieczeństwa narodowego, wynika, że obywatele czują się w Polsce bezpiecznie[23]. Wobec tego aktualna pozostaje teza, często wskazywana w literaturze przedmiotu, że wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego ma istotne znaczenie dla powstrzymania sprawcy przed popełnieniem kolejnego przestępstwa. Ograniczenie aktywności przestępczej w okresie stosowania dozoru elektronicznego może być konsekwencją przekonania osoby objętej dozorem, że popełnienie kolejnego przestępstwa jest całkowicie nieopłacalne. A poprzez urządzenie monitorujące skazanego czyn taki zostanie natychmiast ujawniony. Osoba skazana uznaje zatem, że wiązałoby się to z ryzykiem dużo szybszego wykrycia popełnienia nowego czynu zabronionego[24]. Nie ulega wątpliwości, że równie istotne znaczenie ma obowiązek związany z koniecznością dostosowania się skazanego

21 https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/wiecej-skazanych-objetych-sde--co-zmieni-sie-w-2025-roku#:~:text=Projektowane%20zmiany%20legislacyjne%20w%202025%20roku&text=Przyj%C4%99cie%20nowych%20przepis%C3%B3w%20planowane%20jest,karnych%20oraz%20skuteczniejsz%C4%85%20resocjalizacj%C4%99%20skazanych (dostęp: 16.10.2025 r.).

22 J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak (w:) P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczyńska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości w Polsce 7*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2025, s. 14.

23 J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak (w:) P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczyńska, P. Waszkiewicz, *Atlas…*, s. 243.

24 B. Stańdo-Kawecka, *Dozór elektroniczny w wymiarze sprawiedliwości – wybrane problemy etyczne i praktyczne*, 2018, s. 665, https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/5271ad27-752a-4b8f-890b-be469775cceb/content (dostęp: 16.10.2025 r.).

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

do planu dnia objętego dozorem, co w konsekwencji rodzi nawyk dotyczący pozostawania w określonym miejscu zamieszkania i opracowania potencjalnej rutyny dnia, co również ma znaczenie w kształtowaniu społecznie pożądanych postaw u skazanych objętych dozorem[25].

VII. Zakończenie

W ocenie autora publikacji przytoczone powyżej argumenty pozwalają na przyjęcie, że wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego wiąże się z mniejszym nasileniem negatywnych skutków wykonywania kary niż w przypadku izolacji więziennej. W pełni zasadne pozostanie zatem stwierdzenie, iż system dozoru elektronicznego przynosi wymierne korzyści zarówno społeczne, jak i finansowe.

Z obserwacji funkcjonowania dozoru elektronicznego w polskim systemie prawnym wynika ponadto, że tylko nielicznym skazanym nie udaje się sprostać wymogom odbywania kary w warunkach wolnościowych. Obserwowana jest tendencja dowodząca, że większość skazanych podczas odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego nie dopuszcza się popełniania kolejnych czynów zabronionych. Pomimo coraz szerszego stosowania systemu dozoru elektronicznego nie stwierdzono, aby jego funkcjonowanie przyczyniło się do wzrostu przestępczości w Polsce. Przy czym należy mieć na uwadze, że sam system obejmuje głównie skazanych popełniających przestępstwa o mniejszym nasileniu społecznym.

Słuszna zatem pozostaje teza, iż wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego nie zwiększa ryzyka dopuszczania się kolejnych czynów penalizowanych ustawą karną. W praktyce oznacza to, że umożliwienie odbywania kary w formie dozoru elektronicznego nie przyczynia się do destabilizacji porządku społecznego, nie zwiększa również zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego. Dowodzi to, że w rezultacie system dozoru stanowi bezpieczną alternatywę dla tradycyjnej izolacji penitencjarnej skazanych, nie przyczyniając się przy tym do wzrostu wskaźników przestępczości w kraju.

25 P. Ostaszewski, J. Klimczak, J. Włodarczyk-Madejska, *Powrotność do przestępstwa skazanych, którzy odbyli karę pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego*, Analizy wymiaru sprawiedliwości, Warszawa 2024, s. 8, https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/PDF/2024/ANALIZA%20WYMIARU%20SPRAWIEDLIWO%C5%9ACI/2024_AWS_P_Ostaszewski_J_Klimczak_J_Wlodarczyk-Madejska_-Powrotnosc-do-przestepstwa-skazanych-ktorzy-odbyli-kare-pozbawienia-wolnosci.pdf (dostęp: 20.10.2025 r.).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

adw. Sylwia Ryszkowska-Wasak

Adwokat, członek Lubelskiej Izby Adwokackiej, absolwent Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II.

Advocate, member of the Lublin Bar Council. She graduated from the Faculty of Law, Canon Law and Administration of the John Paul II Catholic University of Lublin.

Abstract

Keywords: *electronic monitoring, prison, penal enforcement law, penalty of deprivation of liberty (custodial sentence), penitentiary system*

The execution of a penalty of deprivation of liberty in the electronic monitoring system in the context of protecting public safety

The subject of this study is the increasingly common use of the institution of electronic monitoring in Polish penal enforcement law. Poland is among the European countries with the highest per capita rate of offenders serving their sentences in the electronic monitoring system. According to the latest research conducted by the Ministry of Justice, serving a sentence in the electronic monitoring system brings disproportionate benefits to the penitentiary system. This is directly related to the reduction of the phenomenon of overcrowding in prisons. The system is also beneficial for offenders, who, by serving their sentence in non-custodial conditions, have the opportunity to maintain ties with their family and loved ones. The article discusses the origins of the institution, the applicable legal norms, statistical data, and the direction of the legislative amendments being currently processed. The author of the publication attempts to assess the impact of the discussed system on the current state of security in Poland, while also analysing the risk of criminal activity among offenders serving their sentences in non-custodial conditions outside the penitentiary unit.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6

Bibliografia

1. **Dąbkiewicz Krzysztof**, *Kodeks Karny Wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2020, LEX
2. **Gerecka-Żołyńska** (w:) P. Górecki, P. Karlik, M. Laskowski, M. Smolak, M. Sygrela, M. Świergosz, P. Wiliński, M. Zamroczyńska, A. Gerecka-Żołyńska, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2023, art. 43(ld)
3. **Łyżwa Aneta**, *Dozór elektroniczny jako forma wykonywania kary pozbawienia wolności*, „Probacja" 2022/3, s. 103–130, ISSN 1689-6122, e-ISSN 2719-311X, www.probacja.com
4. **Mamak Kamil, Dominik Zając**, *Dozór elektroniczny w świetle nowelizacji prawa karnego, Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ 2015/1, ISSN 1 689-9601*, https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/02e581fc-3ed9-4e76-b675-caf78f6cdea3/content
5. **Ostaszewski Paweł, Joanna Klimczak, Justyna Włodarczyk-Madejska**, *Powrotność do przestępstwa skazanych, którzy odbyli karę pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego*, Analizy wymiaru sprawiedliwości, Warszawa 2024, https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/PDF/2024/ANALIZA%20WYMIARU%20SPRAWIEDLIWO%C5%9ACI/2024_AWS_P_Ostaszewski_J_Klimczak_J_Wlodarczyk-Madejska_-Powrotnosc-do-przestepstwa-skazanych-ktorzy-odbyli-kare-pozbawienia-wolnosci.pdf (dostęp: 20.10.2025 r.)
6. **Skrobotowicz Adam Grzegorz**, *Dozór elektroniczny jako forma wykonywania kary pozbawienia wolności*, opracowanie przygotowane w ramach projektu: Efektywne prawo w efektywnym państwie. Uwarunkowania lokalne w kontekście globalnym, wobec wyzwań XXI w. w walce z przestępczością.
7. **Stańdo-Kawecka Barbara**, *Dozór elektroniczny w wymiarze sprawiedliwości – wybrane problemy etyczne i praktyczne*, 2018 r., https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/5271ad27-752a-4b8f-890b-be469775cceb/content
8. **Włodarczyk-Madejska Justyna, Joanna Klimczak** (w:) P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczyńska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości w Polsce 7*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2025
9. https://www.sw.gov.pl/assets/31/74/75/7f43c0b5bc56ff50d716e20fe72fb982d0e3b2d4.pdf (dostęp: 17.10.2025 r.)
10. https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/wiecej-skazanych-objetych-sde--co-zmieni-sie-w2025roku#:~:text=Projektowane%20zmiany%20legislacyjne%20w%202025%20roku&text=Przyj%C4%99cie%20nowych%20przepis%C3%B3w%20planowane%20jest,karnych%20oraz%20skuteczniejsz%C4%85%20resocjalizacj%C4%99%20skazanych (dostęp:16.10.2025 r.)

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.6